Kadın/Woman 2000, December 2025; *26(2)*: 61-90

Kadına Şiddetin Görünüş Şekli Olarak Israrlı Takip ve Filmlerde İşlenişi

Stalking as a Form of Violence Against Women and Its Representation in Films

Zeynep Reva *

Öz

Amaç: Israrlı takip, kadına yönelik şiddetin sıkça görünmez kılınan, romantik mitlerle meşruluştırılan biçimlerinden biridir. Medya ve popüler kültürde failin takip, gözetleme ve kontrol davranışları "aşk" ya da "kıskançlık" gibi temalarla sunulmakta, bu da şiddetin normalleşmesine ve sağlıksız ilişki kalıplarının içselleştirilmesine yol açmaktadır. Bu çalışma, ısrarlı takibi çok disiplinli bir yaklaşımla ele alarak, hukuki boyutunu, fail-mağdur dinamiklerini ve medya temsillerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Metodoloji: Çalışmada literatür taraması ve niteliksel içerik analizi yöntemleri benimsenmiştir. Israrlı takibin psikolojik etkileri ve hukuki düzenlemeleri incelenmiş; You", "Doğduğun Ev Kaderindir (My Home My Destiny)", and "Sleeping with the Enemy (Yatağımdaki Düşman)" yapımları üzerinden medya temsilleri analiz edilmiştir.

Bulgular: Israrlı takip mağdurlarında yoğun kaygı, travma sonrasi stres bozukluğu, sosyal geri çekilme gibi ciddi sonuçlar görülmektedir. Failler eylemlerini genellikle "aşk", "koruma" ya da "kıskançlık" söylemleriyle gerekçelendirirken, mağdurlar korku ve kafa karışıklığı yaşamakta, yardım aramada gecikebilmektedir. Türkiye'de 2022 yılında ayrı suç olarak tanımlanan "ısrarlı takip", birçok ülkede de cezalandırılmaktadır. Medya analizinde, olumsuz örnek olarak incelenen "You" ve "Doğduğun Ev Kaderindir" dizilerin-

Abstract

Purpose: Stalking is a frequently invisible form of violence against women, often legitimized through romantic myths. In media and popular culture, perpetrators' behaviors of pursuit, surveillance, and control are commonly framed under themes such as "love" or "jealousy," which contributes to the normalization of violence and the internalization of unhealthy relationship patterns. This study aims to examine stalking from a multidisciplinary perspective by analyzing its legal dimensions, perpetrator–victim dynamics, and media representations.

Methodology: The study employs literature review and qualitative content analysis. It investigates the psychological effects and legal frameworks of stalking and analyzes media portrayals through the productions You, Doğduğun Ev Kaderindir (My Home My Destiny), and Sleeping with the Enemy.

Findings: Victims of stalking often experience severe consequences, including heightened anxiety, post-traumatic stress disorder, and social withdrawal. Perpetrators typically justify their actions with narratives of "love," "protection," or "jealousy," while victims experience fear and confusion, which may delay help-seeking. In Turkey, stalking was criminalized as a separate offense in 2022, and it is similarly punishable in many other countries. Media analysis shows that in You and Doğduğun Ev Kaderindir, stalking is romanticized, whereas Sleeping with the Enemy depicts it as clearly traumatic and threatening.

Discussion: When media romanticizes

* Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Reva, Özyeğin Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İnsan Hakları Hukuku Ana Bilim Dalı, E-posta: zeynep.reva@ozyegin.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0719-2175.

Özgün araştırma makalesi
Makale gönderim tarihi: 12 Eylül 2025
Makale kabul tarihi: 9 Aralık 2025

Original research article
Article submission date: 12 September 2025
Article acceptance date: 9 December 2025

1302-9916©2025 **emu**press

de ısrarlı takip romantize edilirken, olumlu örnek olarak incelenen "Sleeping with the Enemy" yapımı, bu şiddeti açıkça travmatik ve tehditkâr olarak sunmaktadır.
Tartışma: Medya, ısrarlı takibi romantikleştirdiğinde şiddet görünmez hâle gelmekte ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği derinleşmektedir. Temsiller, yalnızca yansıma değil, toplumsal algıyı şekillendiren güçlü araçlardır. Türkiye'de yasal düzenleme yapılmış olsa da uygulamada sübjektif yorumlar ve ısrarlı takibin medyada yanlış temsili mağdurun korunmasını zorlaştırmaktadır.
Sonuç: Israrlı takip, önemli etkileri olan bir şiddet türüdür. Medya üreticileri bu eylemleri "aşk" ve "koruma" olarak sunmaktan kaçınmalı, denetleyici kurumlar toplumsal cinsiyet duyarlılığıyla değerlendirme yapmalı, hukuk uygulayıcıları mağdur odaklı hareket etmelidir. Gençlere yönelik medya okuryazarlığı ve toplumsal cinsiyet eğitimleri desteklenmelidir.

***Anahtar Kelimeler**: Israrlı takip, kadına şiddet, medya temsilleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, şiddet.*

stalking, the violence becomes invisible and gender inequality deepens. Media representations are not merely reflective but actively shape societal perceptions. Although legal reforms exist in Turkey, subjective interpretations in practice and distorted media portrayals hinder effective victim protection.
Conclusion: Stalking is a form of violence with significant consequences. Media producers should avoid framing such behaviors as "love" or "protection," regulatory authorities should evaluate content with gender sensitivity, and legal practitioners must adopt a victim-centered approach. Media literacy and gender equality education, particularly for young audiences, should be promoted.

***Keywords:** Stalking, violence against women, media representations, gender inequality, violence.*

Giriş

Kadına yönelik şiddet, yalnızca fiziksel saldırılarla sınırlı olmayan, cinsel, psikolojik, ekonomik ve dijital boyutları da içeren çok katmanlı bir toplumsal sorundur. Bu şiddet biçimlerinden biri olan ısrarlı takip (stalking), kadınların kamusal ve özel yaşam alanlarını tehdit eden, korku, kaygı ve güvensizlik duygusunu sürekli hâle getiren, çoğu zaman da romantik anlatılarla görünmezleştirilen bir şiddet türüdür. Failin mağdurla rızası dışında ve sistematik biçimde iletişim kurmaya çalışması, onu takip etmesi, dijital veya fiziksel ortamda gözetlemesi, sosyal çevresine müdahale etmesi gibi davranışlar, ilk bakışta "aşk" veya "ilgilenme" olarak algılanabilmekte; bu da şiddetin tanınmasını ve yasal ya da toplumsal düzeyde ciddiye alınmasını zorlaştırmaktadır. Oysa bu tür davranışlar, mağdurun yaşam kalitesini düşürmekte, sosyal ilişkilerini sınırlamakta ve kimi zaman uzun süreli psikolojik travmalara neden olmaktadır.

Bu makale, ısrarlı takip olgusunu yasal, psikolojik, toplumsal cinsiyet çalışmaları ve medya analizini içeren çok disiplinli bir perspektifle ele almayı amaçlamaktadır.

İlk bölümde ısrarlı takibin tanımı yapılacak, faillerin psikososyal profili, uyguladıkları yöntemler ve mağdurların yaşadığı bireysel ve toplumsal etkiler tartışılacaktır. Ardından Türkiye'deki hukuki düzenlemeler ve karşılaştırmalı hukuk sistemlerindeki uygulamalar ışığında ısrarlı takibin suç olarak tanımlanışı ve cezai yaptırımları değerlendirilecektir.

Makalenin ikinci ve özgün bölümünde ise ısrarlı takibin popüler medya ürünlerinde nasıl temsil edildiği analiz edilecektir. Bu bağlamda üç farklı yapım incelenecektir. İlk olarak, "You" dizisi, başkarakterin takıntılı, gözetleyici ve manipülatif davranışlarını romantik bir çerçeveye yerleştirmesi nedeniyle, ısrarlı takibi aşk anlatısıyla iç içe geçiren tipik bir örnek olarak değerlendirilecektir. İkinci olarak, kadına yönelik kontrol, kıskançlık ve takip davranışlarını "aşk" ve "kader" kavramları üzerinden meşrulaştıran, failin şiddet eğilimlerini romantikleştiren bir diğer örnek olarak Türk televizyon dizisi "Doğduğun Ev Kaderindir" dizisi ele alınacaktır. Bu iki yapımda, failin kahramanlaştırılması ve şiddetin görünmez hâle getirilmesi, özellikle genç izleyiciler nezdinde şiddet ve romantizmin iç içe algılanmasına yol açmaktadır.

Üçüncü olarak ise, Julia Roberts'ın başrolünde yer aldığı 1991 Amerikan yapımı "Sleeping with the Enemy" filmi, ısrarlı takibi romantize etmeyen, aksine eviçi şiddet ve kontrolü tehdit edici biçimde tasvir eden güçlü bir karşı örnek olarak incelenecektir. Filmde failin manipülatif ve baskıcı davranışları açıkça şiddet olarak tanımlanmakta ve mağdurun hayatta kalma mücadelesi anlatının merkezine yerleştirilmektedir. Bu film, medya anlatılarının ısrarlı takibi sorumlu ve gerçekçi biçimde temsil edebileceğini göstermesi açısından önemlidir.

Bu çalışma, yalnızca ısrarlı takibin bireysel ya da yasal boyutunu değil, aynı zamanda onu besleyen kültürel kodları, aşk mitlerini ve medyanın yeniden üretici rolünü sorgulamaktadır. Şiddeti görünmez kılan anlatılara karşı eleştirel bir duruş geliştirmek ve kamuoyunda bu davranış biçimlerinin farkındalığını artırmak amacıyla, makale sonunda hem hukuki hem kültürel dönüşüm önerilerine yer verilecektir.

Metodoloji

Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş olup iki aşamalı bir metodolojik yaklaşım kullanılmıştır. İlk aşamada kapsamlı bir literatür taraması yapılmış ve ısrarlı takibin psikolojik etkileri, hukuki çerçevesi ve uluslararası karşılaştırmalı düzenlemeleri incelenmiştir. Literatür taraması, ulusal ve uluslararası akademik makaleler, raporlar, yargı kararları ve politika belgeleri üzerinden yürütülmüştür. İkinci aşamada ise medya temsillerini incelemek amacıyla niteliksel içerik analizi ve tematik analiz yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Bu bağlamda *You*, *Doğduğun Ev Kaderindir (My Home My Destiny)* ve *Sleeping with the Enemy (Yatağımdaki Düşman)* yapımları çalışmanın örneklemine alınmıştır. Öncelikle içerik analizi kapsamında bu yapımlarda yer alan ısrarlı takip davranışları sistematik biçimde kodlanmış; karakter etkileşimleri, olay örgüsündeki tekrar eden takip davranışları ve şiddetin temsil biçimleri belirli kategoriler altında sınıflandırılmıştır. Ardından tematik analiz yoluyla bu kodlardan ortaya çıkan ana temalar (ısrarlı takip unsurları, ilişkide kontrol unsuru, takip ve manipülasyon unsuru, tehdit ve tehlike unsuru gibi) değerlendirilmiştir.

Bu yöntemsel yaklaşım sayesinde, hem ısrarlı takibin hukuki ve psikolojik boyutları hem de popüler kültürdeki temsilleri sistematik ve karşılaştırmalı bir şekilde analiz edilmiştir.

Kuramsal Çerçeve

"Stalking" terimi köken itibarıyla avcılık terminolojisine dayanmaktadır. İlgili sözlüklerde, "bir hayvanı sessiz, dikkatli ve gizli bir biçimde izlemek ya da takip etmek" (Oxford Wordpower Dictionary, 1994) ve "sezdirmeden ava yaklaşmak, ava doğru yürümek" (Redhouse, 2005) biçiminde tanımlanmaktadır (Karakuş Öztürk, 2016). Bu bağlamda kavram, başlangıçta av ile avcı arasındaki görünmez ve tek taraflı takip ilişkisini ifade etmekteydi. Ancak zaman içerisinde sözcüğün kullanım alanı genişlemiş; bireyler arasındaki ısrarlı, gizli ve rahatsız edici takip ve izleme davranışlarını tanımlamak üzere günlük dilde, kriminolojide ve nihayetinde hukuk literatüründe yerleşik hâle gelmiştir. İnsanlar arası ilişkiler bağlamında ise "stalking", bir kişinin kendi iradesi dışında başka bir kişi tarafından takip edilmesi, ve tacize maruz bırakılması şeklinde tanımlanmaktadır (Douglas & Dutton, 2001; Fisher, Cullen & Turner, 2000; Kamphuis & Emmelkamp, 2000; Mullen et al.., 1999; Sheridan et al., 2001; Tjaden & Thoennes, 2000; Türkmen, 2010; Gürgezoğlu, 2010; Karakaş Öztürk, 2016). Israrlı takip davranışı, çok eskilere dayanmakla birlikte bir suç olarak değerlendirilmesi yenidir. Tekrarlanması, korku yaratması

ve kasıt içermesi ısrarlı takip olgusunun en karakteristik özellikleri olarak belirlenmiş olup en önemli iki önemli koşulu olarak da "istenmeyen takip" ve "mağdurda yaratılan sürekli korku" olarak belirlenmiştir (Karakuş Öztürk, 2016). Kavramın öne çıkan özelliklerinden biri, bu davranışların süreklilik göstermesidir (Uyumaz & Akdağ, 2015). Israrlı takip, tek bir defada gerçekleşen bir eylem olarak değil, belirli bir zaman dilimine yayılan ve birbirini tamamlayan davranışlar bütünü olarak değerlendirilmektedir (Doğan, 2014).

Israrlı takip kapsamında değerlendirilebilecek davranışlar arasında; mağdurun peşine düşmek, onunla doğrudan ya da dolaylı biçimde iletişim kurmak veya iletişim kurmaya teşebbüs etmek, mağdura ait olduğu ya da ona aitmiş gibi gösterilen yazılı ve görsel içerikleri paylaşmak yer almaktadır. Bunun yanı sıra, mağdurun internet üzerindeki hareketlerini, ziyaret ettiği web sayfalarını, e-posta, kısa mesaj ya da benzeri iletişim kanalları üzerinden yürüttüğü haberleşme trafiğini izlemek; mağdurun bulunduğu özel veya kamusal mekânlara gizlice girmek; mağdura ait mülkiyeti ihlal etmek ya da mağduru sürekli gözetim altında tutmak da bu davranış örüntüsüne dahil edilmektedir (Doğan, 2014).

Israrlı takip niteliği taşıyan eylemler incelendiğinde, bu davranış biçiminin üç temel unsurdan oluştuğu görülmektedir. İlk unsur, mağdurun arzusuna aykırı olarak rahatsızlık verici davranışların yöneltilmesidir. İkinci unsur, bu davranışlarda açık ya da örtülü tehdit unsurlarının bulunmasıdır. Üçüncü unsur ise, söz konusu tehditlerin makul bir kişide korku ya da kaygı yaratmasıdır (Meloy ve Saunders, 1998).

Bazı yazarlar (Doğan, 2014; Lingg ve Richard, 1993) ısrarlı takip olgusunun tacizi ve sarkıntılık çerçevesinde tanımlamakta olup bu yazarlara göre ısrarlı takip, taciz ve sarkıntılığın özel bir görünümüdür. Bu nedenle, taciz kavramı ısrarlı takibe nazaran daha kapsayıcı bir üst kavram olarak değerlendirilmektedir. Zira "taciz etme (harass)" fiilinin oluşabilmesi için, failin mağdur üzerinde önemli düzeyde duygusal rahatsızlık yaratan ve genellikle iki veya daha fazla kez tekrar eden eylemleri bilinçli olarak gerçekleştirmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, taciz (harassment) teriminin günlük kullanımındaki anlamı ile hukuk literatüründeki karşılığı, büyük ölçüde ısrarlı takip davranışlarını kapsamaktadır. Başka bir ifadeyle, ısrarlı takip olarak nitelendirilen eylemler zinciri, çoğu zaman sarkıntılık ve taciz davranışları olarak da değerlendirilebilmektedir (Uyumaz & Akdağ, 2015).

İstanbul Sözleşmesi'nin (2011) 34. maddesi (2011), ısrarlı takibi "*bir kişinin güvenliği konusunda korkuya yol açan, tekrarlayıcı, kasıtlı ve tehditkâr davranışlar*" şeklinde tanımlamaktadır. Türkiye, 20 Mart 2021 tarihli 3718 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile bu Sözleşme'den çekilmiştir. Türk Ceza Kanunu'na (TCK) 2022 yılında eklenen 123/A maddesi, "*ısrarlı bir şekilde fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi huzursuzluk yaratmak veya kişinin ya da yakınlarının güvenliği konusunda endişeye neden olmak*" şeklindeki eylemleri ısrarlı takip suçu olarak tanımlamaktadır.

Israr Kavramı

Israrlı takip suçunu oluşturan eylemlerde, mağdurun istemediği ve rahatsızlık duyduğu davranışlarda bulunulması; bu davranışların açık ya da örtülü tehdit içermesi; ortalama makul bir kişide korku ve endişe yaratması; ve eylemlerin bilinçli ve isteyerek gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir (Yılmaz İmret, 2024; Uyumaz ve Akdağ 2015). Bununla birlikte ısrarlı takip terimindeki "ısrar" kelimesi de ayrıca tartılması gereken bir kavramdır. Israrlı takipteki "ısrar" kavramı, hukuken ve uygulamada genellikle tekrarlılık, süreklilik ve kararlılık unsurlarını içermektedir. Bu, kişinin mağdura yönelik bir defaya mahsus olmayan, en az iki kez veya daha fazla tekrar eden, mağdurun huzurunu ve güvenliğini ciddi biçimde bozan eylemler zinciri anlamına gelmektedir. Özgenç (2022), TCK m.123/A'yı yorumlarken ısrarlı takip suçunda failin mağdurla tekrar tekrar temas kurma çabası içinde olması gerektiğini, bu temasların sistematik bir şekilde ve mağdurun huzurunu bozacak yoğunlukta olması gerektiğini belirtmektedir. Özbek ve Diğerleri, ısrarlı takip suçunun en ayırt edici özelliğinin, takip veya temas kurma girişimlerinin bir defalık olmaması, en az iki kez ve huzur bozacak şekilde yinelenmesi olduğunu ifade etmektedir. Akıncı (2022) da ısrarlı takipte 'ısrar' kavramının, eylemin tekrarlılığını, kararlılığını ve belli bir kastla süreklilik arz ettiğini belirtmektedir. Kocasakal (2015), fiilin en az iki kez gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Özen ve Atacan da (2019) rahatsızlığın ifade edilmiş olmasına rağmen fiilin tekrarlanması durumunda ısrarın oluştuğunun kabul edilmesi gerektiğini, olayın oluş şekli, tekrarlanma sıklığı, mağdurun yapılan davranışı yasaklayıp yasaklamadığı gibi kıstaslarda hareket edilerek değerlendirme yapılmasının uygun olacağını belirtmektedir.

Keza, ısrarlı takibin ayrı bir suç olarak düzenlemeyip "kişinin huzur ve sükûnunu bozma suçu" kapsamında değerlendirildiği döneme

ait yargı kararlarında da Yargıtay'ın ısrar kavramını tartıştığı görülmektedir. Yargıtay 9. Ceza Dairesi bir kararında (2021/15311 Esas, 2023/447 Karar) *"...Olay günü mağdure Fatma'nın köyüne yaya olarak gittiği sırada, sanığın ..... plakalı araç ile yavaşça arkasından giderek takip etmeye başladığı; mağdurenin yanına yaklaşarak 'Tanışabilir miyiz, seni nereye gideceksen oraya kadar götüreyim' dediği; mağdurenin 'Yok' yanıtına rağmen sanığın takibi sürdürüp yanından geçerken kornaya bastığı, ardından tekrar dönerek mağdurenin arkasından takip etmeye devam ettiği ve bu şekilde üç kez yanından geçerek kornaya bastığı*" eylemlerinde ısrar unsurunun gerçekleştiğini kabul etmiştir. Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 2015/6195 Esas, 2018/2724 Karar sayılı kararında, sanığın mağdurenin olumsuz yanıtına rağmen motosikletle yanına gelerek birlikte gitme ısrarını sürdürdüğünü, kısa bir süre takip ettikten sonra ayrılmış olsa da iki gün sonra tekrar mağdurenin yanına gelerek onunla konuşmaya çalıştığını belirtmiştir. Karar, failin bu şekilde ısrarcı davranışlarını sürdürmesinin ve benzer eylemleri belirli bir zaman dilimi içinde tekrarlamasının, "ısrar" unsurunun gerçekleşmesi için yeterli olduğunu vurgulamaktadır. Ancak hareketin tekrarlanış sayısı ve sıklığı ile ilgili olarak yasada özel bir düzenleme bulunmadığından her somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapılması gerekecektir (Yılmaz İmret, 2024).

Fail Profili

Israrlı takip failleri çoğunlukla kontrol, intikam veya romantik saplantı güdüsüyle hareket etmekte olup faillerin davranış kalıpları içinde ilişki arayışı (romantik saplantı), intikam güdüsü (eski partnerden "öç alma"), kontrol arzusu ve kimi zaman da psikiyatrik sorunlar olduğu belirtilmektedir (Regerhr, 2010).

Faillerin taktikleri, mağdurun özel alanını ihlal etmeyi, sosyal çevresine zarar vermeyi ve uzun süreli psikolojik baskı kurmayı hedeflemektedir. Takipçiler yani ısrarlı takip olgusunun failleri (için gerçeklik ve fantezi arasında gezinmekte olup, eylemlerini kimi zaman bir hakka ("sen benimsin"), kimi zaman öfkeye ("bunun bedelini ödeyeceksin") kimi zaman da kadere ("biz birlikte olmalıyız") bağlayarak açıklama çabası içindedirler (Diehl, 1999). Takipçilerin kendi düşünce ve davranışları herkesten ve her şeyden daha önemlidir. Bu inanış, davranışa meşruluk kazandırmayı da kolaylaştırmaktadır. "Ben acı çekiyorsam sen de çekmelisin", "eğer benimle değilsen başkasıyla da olamazsın" ifadeleri birçok takipçi tarafından dile getirilmektedir. Bu durumun, reddedilme, kaybetme ve utanç gibi duyguların birikimi sonucu ortaya çıktığı belirtilmektedir (Diehl, 1999; Karakuş Öztürk, 2016).

Israrlı takip eğilimi gösteren bireylerin belirli kişilik özellikleri ortak olarak gözlemlenmektedir. Bu kişiler genellikle yoğun duygusal ihtiyaçlara sahiptir, kararlı ve sert tutumlar sergileyebilir; aldatıcı ve saplantılı davranışlar gösterebilirler. Düşük özsaygı, öfke ve kıskançlık eğilimleri, narsistik ve kontrolcü tavırlar, aşka karşı ısrarlı bağlılık ve kendi duygularıyla eylemlerinin sorumluluğunu üstlenmeme de sıkça rastlanan özelliklerdendir (Meloy ve Fisher, 2005; Karakuş Öztürk, 2016). Bunlara ek olarak, sosyal becerilerde yetersizlik, kendini toplum veya aile içinde mağdur olarak görme, olumsuz yanıtları kabul edememe, hayal ve gerçeği ayırt etmede güçlük, sahiplenme duygusu ve reddedilmeye karşı düşük dayanıklılık da bu bireylerde görülebilmektedir. Tüm bu faktörlerin, söz konusu kişilerin ısrarlı takip davranışına meyilli olabileceği belirtilmektedir (Meloy ve Fisher, 2005; Karakuş Öztürk, 2016).

Israrlı takip failleri içinde aşk saplantılı olanlar aynı zamanda erotomanik olanlardır (Karakuş Öztürk, 2016; Douglas ve Dutton, 2001). Erotomanik olan failler, ilişkinin bitirilmesini kabullenemedikleri ya da mağdurun kendilerine kötü davrandıklarını düşündükleri için takip eylemlerine başlarlar (Doğan, 2014). Bu sendromda olan bir kimse yüksek statüde olan birisinin kendisine âşık olduğu ve fakat aşkını dış etkenler nedeniyle anlatamadığına inanmaktadır. Israrlı takipçi toplumun kurallarının onun aşk yaşamasını engellediğine inanmaktadır. Bu gruptakiler saldırgan bir geçmişe sahip olup kendine zarar veren ve çoğunlukla hastanede yatan profillerdir. Erotomanik takipçilerin en yaygın mağdurları ise takipçi ile profesyonel anlamda bir teması olan ve takipçilerin duygusal bir ilişki arzusu içinde olduğu kadınlardır (Karakuş Öztürk, 2016).

Diğer bir takipçi türü ise domestik yani ev içi takipçilerdir. Ev içi takipçilerin tehditkâr ve şiddet içerikli davranışları olan, madde bağımlısı, depresyon ve şizofreni gibi psikolojik bozuklukları olan, şizoid, öfkeli, bağımlı, çekingen, şiddete eğilimli ve birtakım karakter bozukluklarına sahip olduğu ve ayrıca narsist, anti sosyal, borderline, aşırı duygusal olabildikleri de belirtilmektedir (Douglas ve Dutton, 2001).

Yapılan bir sınıflandırmaya göre; ısrarlı takip eylemine başvuran kişiler üç grupta toplanmaktadır (Sheridan et al., 2001) **(Grafik-1)**;

Grafik 1: Israrlı Takipçi Profilleri

Basit Takıntılı Takipçi	Aşk Takıntılı Takipçi	Erotomanik Takipçi
- Çoğunlukla önceden beraberlik yaşayan ve bu anlamda birbirleri hakkında bilgiye sahip olan grubu oluşturmaktadır. Biten bir ilişki sonrasında eski partnerine karşı eylemi gerçekleştiren gruptaki takipçilerdir. - Takipçinin amacı mağduru ilişkiye geri döndürmeye mecbur bırakmak veya mağdurdan öç alma isteğine bağlı olarak hayatı mağdur için çekilmez bir hale getirmektir. Amaçları duygusal baskı yaratmaktır.	- Takipçiler mağdurları ile samimi bir ilişki içine girmemiştir. Mağdurlarını daha önceden karşılaştığı ya da gördüğü insanlardan seçerler. Alışverişte karşılaştığı birisi olabileceği gibi beraber çalıştığı birisi de olabilir. - Mağdurlar genellikle medya ya da internetten seçilir.	- Bu gruptaki takipçiler tutkulu bir aşk ile sevildiğine inanır. Yani bu gruptakileri motive eden esas sebep mağdurun kendileri ile tutkulu bir aşk yaşadığına duydukları inançtır.

Doktrinde; saldırganın suça sürüklenen çocuk olduğu ve akranlar arası işlenen ısrarlı takip olgularında hafifletici sebep uygulanması gerektiği, zira çocuğun ıslahı ile yeniden sosyal hayata kazandırılabilmesi için bu şekilde özel düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir (Yılmaz İmret, 2024).

Fail Tarafından Uygulanan Yöntemler

Israrlı takip suçunun oluşabilmesi için; mağdurun telefonla aranması, fiziki olarak izlenmesi, gözetlenmesi, elektronik posta gönderilmesi, hediye yollanması veya internet üzerinden rahatsız edilmesi gibi eylemlerin tekil bir davranışla sınırlı kalmayıp, tekrar eden ve ısrar niteliği taşıyan biçimde gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Yılmaz İmret, 2024).

Israrlı takipçilerin mağdurlara yaklaşma şekillerinin aşağıdaki gibi özetlenebileceği belirtilmektedir; (4, 19) **(Grafik 2)**

Grafik 2: Fail Tarafından Uygulanan Yöntemler

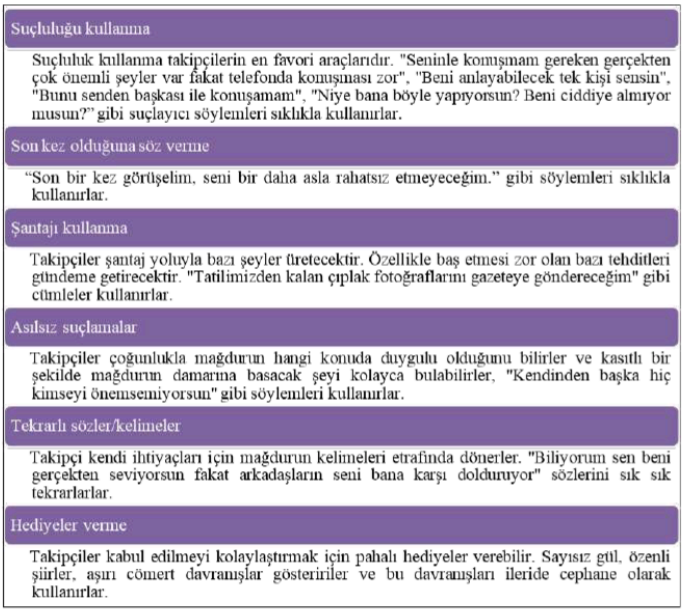

Mağdurlara yaklaşmaya çalışan ısrarlı takip faili, mağdurlarını etkilemek için onlar hakkında bilgi toplamaya önem vermektedir. Topladığı her bilgi onu mağduruna daha da yaklaştırabilecek değerli bir enstrümandır. Bu bağlamda, mağdur hakkında bilgi toplanabilecek kişiler ve kurumlar arasında aile üyeleri, iş veya okul arkadaşları, veterinerler, posta ve telefon şirketleri, internet arama motorları, iş yerlerindeki insan kaynakları birimleri, bankalar ve kredi kartı firmaları yer almaktadır (Meloy ve Saunders, 1998).

Mağdurları hakkında yeterli bilgiye sahip olan takipçiler için ısrarlı takip davranışlarının düzenli olarak belli taktikleri kapsadığı belirtilmektedir; (Meloy ve Fisher, 2005) **(Grafik 3).**

Grafik 3: Faillerin Uyguladığı Taktikler

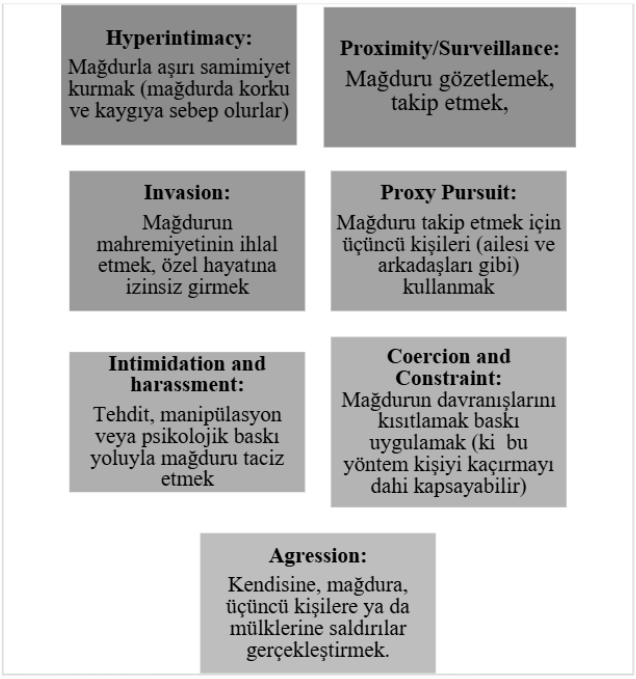

Israrlı takip failinin yukarıdaki taktikleri sonuçlandırabilmek için uyguladığı yöntemler de şu şekilde ifade edilmektedir: Mağdurun rızası olmadan sürekli telefonla aramak, istenmeyen mektuplar ve e-postalar göndermek, mağduru gizlice izlemek veya peşinden gitmek, mağdurun konumunu ifşa etmek, mağdurun bulunduğu yerlerde bilerek beklemek, istenmeyen hediyeler vermek veya çiçek bırakmak, internet üzerinden mağdur hakkında asılsız iddialar yaymak ya da bilgi paylaşmak, mağdurun fotoğraf ve videolarını çevresinden toplamak, mağdurun ailesi, iş arkadaşları veya sosyal çevresiyle temas kurmak, mağdurun aracına veya kişisel eşyalarına zarar vermek psikolojik, cinsel veya duygusal baskı uygulamak, mağduru zorla alıkoymak veya kaçırmak, davetsiz şekilde mağdurun evine ya da iş yerine gitmek, şifreli veya gizli mesajlar yollamak, eski partnerinin evine saldırmak, camlarını kırmak veya kapısına çiçek bırakmak, araçla mağdurun peşine düşmek, iş yerinde mağduru gözetlemek ve

takip etmek, mağduru korkutmak amacıyla malına zarar vermek, mağdurun eşyalarını izinsiz almak veya çalmak, mağdurun evine ya da aracına saldırıda bulunmak, tehdit edici veya rahatsız edici hediyeler göndermek (örneğin, mermi veya kan lekeli nesneler), mağdur hakkında iftira atmak ve itibarını zedeleyici söylentiler yaymak, mağdurun iş yerini rahatsız edici telefonlarla taciz etmek, mağdurun evi veya iş yeri çevresinde sık sık görünmek, mağdurun ailesini veya evcil hayvanlarını öldürmekle tehdit etmek, takipçinin kendi fotoğrafını mağdura göndermesi, mağdurun evine ya da iş yerine ölü bir hayvan bırakmak, mağdura fiziksel şiddet uygulamak (örneğin, çarpma veya itme), cinsel saldırıda veya cinsel saldırı girişiminde bulunmak, cinayet veya cinayet teşebbüsünde bulunmak, mağdurun günlük hayatını ve kıyafetlerini detaylı bir şekilde bilerek ona anlatmak, mağduru intihar etmeye yönlendirmek ya da kendisinin intihar edeceği tehdidinde bulunmak (Karakuş Öztürk, 2016).

Mağdur Profili

Uluslararası literatürde "mağdur/victim" kavramı yerine giderek artan biçimde "survivor of violence" ifadesi tercih edilmektedir (Lamb, 1999; Kelly, 1988; Dunn, 2005; Loseke, 2011; Walklate, 2017; Erbaş, 2024; McGlynn et al., 2011). Türkçede ise bu kavram "hayatta kalanlar", "mücadele edenler" "maruz kalanlar" veya "atlatanlar" (Erbaş, 2024) şeklinde karşılık bulabilmektedir. Bununla birlikte, hukuk terminolojisinde yerleşik kullanım "mağdur" terimi üzerinden sürmektedir. Bu çalışmada kullanılan "mağdur" ifadesinin, literatürdeki çağdaş tartışmalar ışığında, daha güçlendirici bir dil benimsemek amacıyla "maruz kalanlar" olarak anlaşılması talep edilmektedir.

Israrlı takip mağdurlarının belirli demografik özellikleri bulunmaktadır. Fiziksel, mental ve duygusal engeller, dil becerileri, sosyoekonomik durum, yaşadıkları yer veya okullarının konumu, sosyal statü, cinsiyet, cinsel yönelim, göçmenlik durumu, dinî inançları ve etnik kökenleri gibi faktörler, bireylerin ısrarlı takibe maruz kalma riskini artırabilir. Özellikle yaş ve cinsiyet, mağduriyet açısından belirleyici unsurlar arasında yer almaktadır. Konuyla ilgili araştırmalar, ısrarlı takibin ağırlıklı olarak kadınların yaşadığı bir sorun olduğunu göstermektedir (Karakuş Öztürk, 2016; Douglas ve Dutton, 2001; Polat et al., 2021). 2021 yılında 447 kadınla yürütülen bir saha çalışmasında kadınların en çok eski eş/eski partner/eski sevgilisi (%29.4'ü, n=78) tarafından takip edildiği tespit edilmiştir (Gürgezoğlu Yapar et al., 2023). Bu da ısrarlı takibin kadına şiddetin özel bir görünüş şekli olarak tanımlanmasını desteklemektedir.

Mağdurların çoğunluğunun (%79) takipçilerini tanıması ve taciz vakalarının yarısının romantik ilişkilere dayanması, ısrarlı takip olgusunun genellikle tanıdık kişiler tarafından gerçekleştirildiğini göstermektedir (Regehr, 2011). Özellikle eski eş veya partnerler tarafından uygulanan bu davranışlar, ısrarlı takip ile aile içi şiddet arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, ısrarlı takip, egemenlik kurma arzusunun bir yansıması olarak değerlendirilmekte ve aile içinde gücün kullanılmasını gösteren şiddetin farklı bir biçimi olarak kabul edilmektedir (Karakuş Öztürk, 2016).

Biten bir ilişki veya evlilik sonrasında, özellikle erkeklerin kadın üzerinde kurduğu psikolojik baskının çeşitli nedenleri olduğu belirtilmektedir. Bu nedenler arasında mağdur üzerinde kontrol sağlama isteği, korkutma, öfke, terk edilmenin yarattığı psikolojik sarsıntı, bağlanma problemleri, kıskançlık, eşinin kendisini geride bırakmasına karşı duyulan öfke, terk edilme kaygısı, duygusal dalgalanmalar, kin ve üzüntünün birleşimi gibi faktörler bulunmaktadır. Tüm bu unsurların, sona eren ilişkiyi kabullenememe ile bağlantılı duygu durumları veya duygusal bozukluklardan kaynaklandığı ifade edilmektedir (Karakuş Öztürk, 2016).

Bunun yanı sıra, madde bağımlılığı, erken çocukluk travmaları, sağlıksız bağlanma modelleri, ruhsal hastalıklar, alkol kullanımı, manik depresif bozukluk, şizofreni, paranoya, yalnızlık, sosyal izolasyon ve toplumun dezavantajlı gruplarında yer alma gibi faktörlerin de bu duruma katkıda bulunabileceği belirtilmektedir (Karakuş Öztürk, 2016; Mullen et al., 1999; Doğan, 2014).

Literatürde taciz ve rahatsız etme eylemleri genellikle cinsiyet ve aile ilişkileri bağlamında incelenmekle birlikte, nadiren de olsa farklı meslek gruplarından veya çeşitli yaşam biçimlerine sahip bireyler de ısrarlı takibin mağduru olabilmektedir. Meslekleri gereği hâkim ve avukatların (Doğan, 2014), takipçi ile herhangi bir ilişkisi olmayan ünlü insanların (Regehr, 2010) ve hatta psikiyatristlerin (Douglas ve Dutton, 200) risk altında olabileceği belirtilmektedir.

Akademik çalışmalar, ısrarlı takip (stalking) mağdurlarının büyük bir çoğunluğunu kadınların oluşturduğunu ortaya koymaktadır (Şenses et al., 2023). Spitzberg ve Cadiz'in (2002) araştırmasında ise ısrarlı takibin cinsiyet temelli bir davranış olduğu, mağdurların ağırlıklı olarak kadınlardan oluştuğu vurgulanmaktadır. Aynı çalışmada, takip eylemlerinin çoğunlukla kadınların tanıdığı ve duygusal ilişki içinde bulunduğu erkekler tarafından gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Benzer biçimde, Acquadro Maran, Varetto, Corona ve Tiras-

sa'nın (2020) araştırması da kadınların ısrarlı takip durumlarında erkeklere kıyasla daha dezavantajlı konumda olduklarını ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, ısrarlı takip mağdurlarının büyük bölümünün kadınlardan oluştuğunu ve bunun toplumsal cinsiyet normları ile kültürel etkenlerle yakından bağlantılı olduğunu göstermektedir.

Israrlı Takibin Mağdur Üzerindeki Etkileri

Israrlı takip mağdurları, özgürlüklerinin kısıtlanması nedeniyle kişilik haklarına yönelik ciddi bir tehdit hissederler ve bu tehdit algısı zamanla mağdurun çeşitli psikolojik ve sosyal sorunlar yaşamasına neden olabilir (Uyumaz ve Akdağ, 2015). Israrlı takip mağdurlarının yoğun stres, kaygı, endişe ve huzursuzluk yaşadığı; kabuslar, yeme ve uyku düzensizlikleri, depresyon, umutsuzluk ve intihar düşünceleri geliştirdiği belirtilmektedir. Ayrıca, kolay korkma, kendini suçlama ve şüphe duyma, öfke, paranoya, utanç hissi ve takip olayının sorumluluğunu üstlenme gibi duygular da yaygın olarak gözlemlenmektedir. Mağdurlar, sosyal izolasyon, çevreye uyum sağlayamama, duygusal kırılganlık, ilişkilerinin bitmesiyle yaşanan duygusal çöküntü, iş hayatında verim kaybı, sürekli korku içinde yaşama ve kendilerini korumak amacıyla savunma amaçlı nesneler taşıma gibi çeşitli psikolojik ve sosyal sorunlar yaşayabilmektedir (Karakuş Öztürk, 2016; Mullen, 1999; Tjaden ve Thoennes, 2000; Doğan 2014; Regehr, 2010).

Israrlı takip mağdurları, başlangıçta bu davranışları görmezden gelmekte ya da bunları normal kabul etmekte, tehdidin olup olmadığını değerlendirmekte, ardından faille yüzleşmeye çalışıp bu davranışları durdurması için yalvarmaktadır. Bu çabalar başarısız olduğunda, polisi aramakla tehdit etmekte, işverene şikayette bulunmakta ya da takipçiye zarar verebilecek farklı yollar kullanmaktadır. Tüm bu stratejiler de işe yaramadığında, mağdur partnerini değiştirmeyi, onunla iletişim kurabileceği aktivitelerden kaçınmayı, telefon numarasını değiştirmeyi ya da başka bir yere taşınmayı düşünebilmektedir. Sonuç olarak, takipçiler için bu durum bir kedi-fare oyununa, mağdur için ise adeta bir kabusa dönüşmektedir (Karakuş Öztürk, 2016).

Israrlı Takip ile Kadın Cinayetleri Arasındaki Bağlantı

Türkiye'de hâlâ önemli bir sorun olarak varlığını sürdüren kadın cinayetleri olgularında kadının öldürülmeden önce ısrarlı takibe maruz kalıp kalmadığını inceleyen bir ve Türkiye'de kadına yönelik şiddet sonucu hayatını kaybeden kadınların anısını yaşatmak amacıyla oluşturulan ve her vakaya ilişkin haber detaylarını içeren, günlük olarak güncellenen bir internet platformu olan "Anıt Sayaç"ı veri ta-

banı olarak kullanan bir çalışma (Gürgezoğlu Yapar et al., 2023) bu konuda anlamlı sonuçlar ortaya koymaktadır. Çalışmada tespit edilen hususlar aşağıdaki gibidir;

- 2019, 2020 ve 2021 yılları arasında gerçekleşen 1115 kadın cinayetinden 102'sinde, kadın öldürülmeden önce ısrarlı takibe maruz kalmıştır.
- Israrlı takip mağduru olan kadınların %65'i mevcut veya eski eş/sevgili/partner tarafından, %15'i ise tanıdığı başka biri tarafından takip edilmiştir.
- Israrlı takibe uğrayan 102 kadının %23'ünün uzaklaştırma ya da koruma kararı olduğu tespit edilmiştir. Mağdurların büyük çoğunluğu takip edilme, izlenme ve tehdit edilme yoluyla ısrarlı takibe maruz kalmıştır.

Elde edilen bu bulgular, öldürülen kadınların önemli bir kısmının cinayet öncesinde ısrarlı takibe uğradığını ve bu durumun cinayet için bir risk faktörü oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Alınan uzaklaştırma veya koruma tedbirlerinin de yeterli olamadığı ve ısrarlı takip sonrası kadın cinayetlerini önleyemediği de bir başka önemli sonuçtur. Bu çerçevede, ısrarlı takip ve kadın cinayetlerine yönelik bütüncül bir yaklaşımla geliştirilecek politika ve uygulamaların sorunun çözümünde kritik bir rol oynayacağı söylenebilecektir.

Israrlı Takibin Hukuksal Boyutu

Dünyadaki Düzenlemeler ve Yaklaşımlar

Israrlı takibe ilişkin ilk yasal düzenleme, 1990 yılında çıkarılan Kaliforniya Israrlı Takip Yasası'dır (The California Anti-Stalking Law, PC 646.9). Yasanın çıkış noktası; Amerika'da Rebecca Schaeffer adlı aktrisin bir hayranı tarafından öldürülmesi olmuştur. Rebecca Schaeffer'ın öldürülmesi, Amerika Birleşik Devletleri'nde takibin suç olarak kabul edilmesine yönelik yasaların oluşturulması ve güçlendirilmesinde büyük bir etki yaratmıştır. Bu dava öncesinde, ısrarlı takibin suç olarak tanımlanıp cezalandırılmasına dair özel bir yasa yoktu. Schaeffer'ın ölümünden sonra 1990'larda, Amerika Birleşik Devletleri'nin birçok eyaleti anti-takip yasaları çıkarmış ve federal yasa, Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadele Yasası (Violence Against Women Act of 1994 - VAWA) ile takip konusunda hükümetin müdahalesini sağlamıştır. Bu yasa, özellikle takibin ve tacizin cezalandırılmasında federal düzeyde bir önlem alınmasını sağlamıştır (Meloy ve Saunders, 1998;Schwabe, 2001)/Rebecca Schaeffer davası, Amerika Birleşik Devletleri'nde anti-takip yasalarının oluşturulması için bir katalizör olarak kabul edilmektedir. Bu dava, obsesif davranışların ciddiyetini ve bunların ölümcül sonuçlar doğurabileceğini gözler önüne

sermiş ve bireyleri takip ve tacizden koruyacak önemli hukuki değişikliklere zemin hazırlamıştır (Meloy ve Saunders, 1998; Schwabe, 2001).

Sosyoloji ve psikoloji perspektifinden bakıldığında, "ısrarlı takip" olgusu yeni bir kavram olmasa da, hukuki açıdan önem kazanması oldukça yakın tarihlere dayanmaktadır. Aslında ısrarlı takip, hukuk disiplininin yanı sıra psikoloji, sosyoloji ve kriminoloji gibi birçok farklı alanın araştırma ve inceleme konusu haline gelmiştir (Doğan, 2014).

Israrlı takip kavramının hukuki tanımlamaları ülkeden ülkeye farklılık göstermekte olup ısrarlı takip olgusuna ilişkin özel suç düzenlemesi içeren bazı Avrupa ülkelerindeki yasal yaptırım durumu aşağıdaki gibidir: (**Tablo 1**)

Tablo 1: Karşılaştırmalı Hukukta Israrlı Takip Suçu Tablosu

Ülke	İlgili Yasal Düzenleme	Yürürlük Yılı	Yasal Düzenlemelere Konu Müeyyide
Birleşik Krallık	Birleşik Krallık Tacizden Koruma Yasası (Protection from Harassment Act, 1997) Madde 2A, 4A	1997	6 aydan 10 yıla kadar hapis ve/veya para cezası.
Almanya	Alman Ceza Kanunu (Strafgesetzbuch – StGB) Madde 238	2007	3 aydan 5 yıla kadar hapis cezası. Ağırlaştırıcı hallerde (mağdura, mağdurun bir akrabasına veya başka bir yakınına zarar verme; mağduru veya yakınlarını ölüm riski veya ciddi sağlık tehlikesiyle karşı karşıya bırakma; en az altı ay boyunca birden fazla suç teşkil eden eylemle mağduru takip etme; mağduru dijital olarak izlemek için bilgisayar programı kullanma; failin 21 yaş veya daha büyük, mağdurun ise 16 yaşından küçük olması durumlarında) 1 yıldan 10 yıla kadar hapis cezası.
Fransa	Fransa Ceza Kanunu Madde 222-33-2-2	2011	Hiçbir iş göremezlik yaratmayan veya 8 günü geçmeyen iş göremezliğe neden olmuşsa bir yıl hapis cezası ve 15.000 € para cezası. Ağırlaştırıcı hallerde (iş göremezlik süresi 8 günü aşmışsa; mağdur çocuk ise; mağdurun savunmasızlığı, yaş, hastalık, engellilik, fiziksel veya zihinsel yetersizlik ya da hamilelik gibi özelliklerden kaynaklanıyor ve fail tarafından biliniyorsa; eylem dijital ortamda gerçekleştirilmişse) 3 yıl hapis cezası ve 45.000 € para cezası.
İtalya	İtalyan Ceza Kanunu Madde 612-bis	2009	1 yıl ile 6 yıl arasında hapis cezası.
İspanya	İspanya Ceza Kanunu Madde 172	2015	3 aydan 2 yıla kadar hapis cezası veya 6 ila 24 ay arasında para cezası. Mağdur yaş, hastalık nedeniyle veya başka sebeplerle kendisini savunmayacak bir kişi ise 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası.
Türkiye	Türk Ceza Kanunu Madde 123/A	2022	6 aydan 2 yıla kadar hapis. Ağırlaştırıcı hallerde 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası.

Türkiye'deki Düzenlemeler ve Yaklaşımlar

Türk Ceza Kanunu Bakımından Israrlı Takip

Israrlı takip, 2022 yılında Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) 123/A maddesi ile yapılan düzenleme öncesinde münferit bir suç tipi olarak düzenlenmemişti ve içerdiği eylemlerin TCK'daki düzenlenmiş bulu-

nan tiplerinden içerdiği unsurlara göre muhtelif suç tipleri kapsamına girebilmekteydi. Örneğin, "kasten yaralama" (TCK. m.86), "cinsel taciz" (TCK. m.105), tehdit (TCK. m.106), şantaj (TCK. m.107), cebir (TCK. m.108), "özel hayatın gizliliğini ihlâl" (TCK. m.134), "kişilerin huzur ve sükûnunu bozma" (TCK. m.123) gibi suçların maddî unsurları, bazı ısrarlı takip teşkil eden fiilleri bünyesinde barındırabilmektedir. Bu durumun olumsuz yanı, ısrarlı takip teşkil eden fiillerin tekil olarak kanunlarda suç olarak düzenlenmemesi nedeniyle, kavramın sınırlarını belirlemenin güçleşmesiydi (Uyumaz ve Akdağ, 2015).

22/05/2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 12/05/2022 tarihli ve 7406 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 8. Maddesi ile Türk Ceza Kanunu'na eklenen 123A maddesi ile ısrarlı takip münferit bir suç tip olarak düzenlenmiştir. Buna göre; "ısrarlı bir şekilde fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası" verilmektedir. Maddede ısrarlı bir şekilde denilmekle birlikte bir fiilin ısrarlı kabul edilebilmesi için kaç defa tekrarlanması gerektiğine dair açık bir düzenleme içermemektedir. Israr unsurunun tanımı suçun tespitinin daha sağlıklı yapılması açısından önemlidir. Israr terimiyle tam olarak ne kastedildiği Yargıtay emsal kararlarına konu olacaktır.

Israrlı takibin suç kapsamının, mağdurda "ciddi huzursuzluk veya güvenlik endişesi" oluşması şartına bağlanarak zarar suçu hâline getirilmesinin, uygulamada bu suçun kapsamını daraltabileceği belirtilmektedir. Ayrıca, davranışın mağdur üzerinde yarattığı huzursuzluğun derecesinin belirlenmesi de pratikte zorluk yaratabilmektedir; zira bunun uzmanlık gerektiren bir değerlendirme mi yoksa hâkimin takdir yetkisine bırakılmış bir konu mu olduğu tartışmalı bir konudur (Özar, 2022).

Suçun ağırlaştırıcı hâlleri için ise faile bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilmektedir. Çocuğa ya da ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı işlenmesi; mağdurun okulunu, iş yerini, konutunu değiştirmesine ya da okulunu veya işini bırakmasına neden olması; hakkında uzaklaştırma ya da konuta, okula veya iş yerine yaklaşmama tedbirine karar verilen fail tarafından işlenmesi suçun ağırlaştırıcı hâlleri olarak belirlenmiştir.

Suçun sadece ayrılık kararı verilen veya boşanılan eş tarafından işlenmesi hâlinin ağırlaştırıcı sebep olarak belirlenmesi, eski sevgili veya eski nişanlı tarafından işlenmesi hâlinin ağırlaştırıcı sebep olarak belirlenmemesinin bir eksiklik olduğu görüşündeyim.

Doktrinde TCK m. 123/A-2, (b) hükmünün suçun ağırlatan bir neden olarak değil, neticesi sebebiyle ağırlaştıran neden olarak hükme bağlandığı da ifade edilmektedir (Koca ve Üzülmez, 2024; Öntan, 2025).

Suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olup, bu durum suçun hem temel hâli hem de nitelikli hâli için söz konusudur. Oysa suçun nitelikli hali için şikâyete bağlılık aranmayabilirdi.

Ceza Muhakemesi Kanunu Bakımından Israrlı Takip

Suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) "Uzlaştırma" başlıklı 253/3 maddesi; soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile ısrarlı takip suçu için uzlaştırma yoluna gidilemeyeceğini düzenlemektedir. CMK'nın "Mağdur ile şikâyetçinin hakları" başlıklı 234. ve 239. maddeleri ile soruşturma veya kovuşturma evresinde veya davaya katılma hâlinde; vekili bulunmayan ısrarlı takip suçunda mağduruna baro tarafından avukat görevlendirilmesini isteme hakkını tanınmaktadır.

6284 sayılı Kanun Bakımından Israrlı Takip

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda (6284 sayılı Kanun) ısrarlı takip mağduru; kadınlar, çocuklar ve aile bireyleri yanında, koruma altına alınan bir diğer kişi grubu olarak düzenlenmiştir. 6284 sayılı Kanun, şiddet uygulayan kişiye yönelik tedbirler geliştirerek, kadın, çocuk ve diğer aile üyeleri ile ısrarlı takip mağdurlarının korunmasına yönelik kapsamlı önlemler alınmasını sağlayan önemli bir yasal araç niteliğindedir. 6284 sayılı Kanun kapsamında mülki amir sadece koruyucu tedbir kararı verebilirken, hâkim prensip olarak hem koruyucu hem de önleyici tedbir kararı verebilmektedir.

Israrlı Takibin Filmlerde İşlenişi

Israrlı takip, akademik çalışmalara konu bir toplumsal sorun olmakla birlikte ısrarlı takip davranışları popüler kültürde kimi zaman romantik kalıplar aracılığıyla romantize edilerek şiddet boyutu görmezden gelinebilmektedir. Popüler kültürde ısrarlı takip genellikle romantize edilmiş bir olgu anlayışıyla ele alınmakta ve genç bir erkeğin aşkını kazanmak için verdiği mücadele öne çıkarılmaktadır. Popüler kültürün bu yaklaşımı, ısrarlı takiple ilgili toplumda yaygın olan

bazı mitleri de beslemektedir. Almanya'da gerçekleştirilen erken dönem çalışmalarda, ısrarlı takip vakalarının ağırlıklı olarak ünlü kişileri hedef aldığına ilişkin örnekler öne çıkmıştır (Ünver, 2009; Can, 2021). Ancak izleyen yıllarda yapılan daha kapsamlı araştırmalar, benzer mağduriyetin ünlü olmayan kişiler arasında da yaygın olduğunu ortaya koymuştur (Sheridan et al., 2003; Can, 2021). Bu çalışmalar, eski partnerler tarafından gerçekleştirilen ısrarlı takip vakalarının, tanıdık ya da yabancı faillerin neden olduğu vakalara kıyasla daha yüksek bir orana sahip olmakla birlikte eski partner faillerin mahkumiyet oranlarının, yabancı faillerin mahkumiyet oranlarına göre belirgin şekilde düşük olması olduğunu da belirtmektedir. belirten çalışmalar bulunmaktadır (Sheridan et al., 2003; Can, 2021). Ancak, medya temsilleri çoğu zaman ısrarlı takibin mağdurlar üzerindeki psikolojik ve fiziksel etkilerini göz ardı etmektedir. Israrlı takibin hukuki tanımlarının net olmaması nedeniyle, özellikle ısrarlı takibin olumsuz bir eylem olarak sunulmadığı durumlarda, ısrarlı takip konulu filmler izleyiciler açısından kafa karışıklığına neden olabilmektedir (Munk ve Austin, 2023).

Israrlı takibin filmlerde nasıl tasvir edildiğini ve bu tasvirlerin bireylerin ısrarlı takip konusundaki inançlarını nasıl etkilediğini deneysel bir çalışma ile inceleyen bir araştırma; ısrarlı takibi korkutucu bir şekilde gösteren bir filmi izleyen katılımcıların ısrarlı takibi destekleyen görüşleri daha az benimsediğini tespit ederken öte yandan ısrarlı takibi romantik olarak tasvir eden bir filmi izleyen katılımcıların ısrarlı takibi destekleyen görüşü daha çok benimsediğini tespit etmiştir (Lippman, 2018). Çalışma, medyada sıkça romantikleştirilen ısrarlı takip davranışlarının, yaygın bir flört normu olarak sunulması nedeniyle, ısrarlı takibi bir şiddet davranışı olarak görmek yerine bu davranışları gösteren aktöre sempati duyulmasına ve ısrarlı takibin aslında romantik bir davranış olduğuna dair inançları artırabileceğini göstermektedir (Lippman, 2018).

Israrlı takip davranışlarının film ve dizi dünyasında işlenişi farklı boyutlarda karşımıza çıkabilmektedir. Kimi zaman ısrarlı takip davranışları aşkın göstergesiymiş gibi sunulup yüceltilirken kimi zaman bu davranışları açık bir şiddet ve tehdit davranışı olarak tasvir edilmektedir. Bu çalışma, bu tasvirleri incelemek için nitel içerik analizi yöntemini kullanmaktadır. Türler arasında yapılan incelemede, filmlerin hem ısrarlı takip davranışlarını hem de takipçileri tasvir ederken geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirdiği bulunmuştur. Romantik ve cinsel kalıpların gömülü doğası da incelenen filmler arasında açıkça gözlemlenmiştir. Son olarak, zaman içinde ısrarlı

takip tasvirlerinde belirgin bir değişim olmadığı tartışılmış ve bu durum ısrarlı takip mevzuatı ile kamu farkındalığındaki artış bağlamında değerlendirilmiştir.

Israrlı takip davranışlarını şiddet unsuru olarak vurgulayan yaklaşım ve ısrarlı takip davranışlarını romantize eden yaklaşım olmak üzere iki temel yaklaşım olduğunu görmekteyiz:

Israrlı Takip Davranışlarını Şiddet Unsuru Olarak Vurgulayan Yaklaşım

Filmin Adı: Yatağımdaki Düşman (Sleeping With The Enemy, 1991)

Filmin Konusu: Film, Julia Roberts'ın canlandırdığı Laura'nin istismarcı kocasından kaçışını anlatmaktadır. Dışarıdan mükemmel görünen evlilikte, eşi Martin O'nu fiziksel ve psikolojik şiddetle kontrol etmektedir. Laura, denize düştüğü izlenimi vererek kaçmış ve kimliğini değiştirip küçük bir kasabada yeni bir yaşam kurmuştur. Ancak Martin, takıntılı biçimde izini sürerek yeniden kontrol etmeye çalışmaktadır.

Filmdeki Israrlı Takip Unsurları:

- *İlişkide Kontrol:* Martin, Laura'nın hayatının her detayına hâkim olmak istemekte ve bunu başarmaktadır. Martin, Laura'yı aşırı şekilde kontrol etmektedir. Onun her hareketini takip etmekte, hatta evin içinde hangi eşyaların yerinin değiştiğine kadar dikkat etmektedir. Laura'nın her adımını izlemekte, telefonlarını dinlemekte ve her hareketini denetlemektedir. Takıntılı ve kontrolcü bir tutumla kadını izleme, özgürlüğünü kısıtlamakta ve sürekli olarak tehditkâr bir şekilde varlığını hissettirmektedir.

- *Takip ve Manipülasyon:* Martin, Laura'ya sürekli olarak psikolojik şiddet uygulamaktadır. Onu korkutmakta, sevgi ve nefret arasında gidip gelen davranışlar sergilemektedir. Laura'yı kontrol altına almak için sürekli bir korku ortamı yaratmaktadır. Bu davranışlar, filmin başında sevgi ve koruma amacıyla gibi sunulmuştur, ancak sonradan da ortaya çıktığı üzere aslında manipülasyon ve kontrol amaçlıdır. Martin, boğulduğunu düşündüğü Laura'nın yaşadığını öğrenince izini sürmek için çeşitli yollar denemiştir.

- *Tehdit ve Tehlike Unsuru:* Takıntılı bir şekilde onu geri kazanmak istemesi şiddet içerikli bir ısrarlı takipçi (stalker) profilini yansıtmaktadır. Laura'nın kaçmaya çalıştığı ve yeni bir hayat kurduğu her an, Martin'in takıntılı eylemleri ve onu izleme çabaları, izleyiciye ısrarlı takibin tehlikelerini göstermektedir. Laura'nın bu kontrolcü ve takip edici davranışlar karşısında hissettiği korku ve çaresizlik, ısrarlı takibin ne kadar yıkıcı olabileceğini vurgulamaktadır.

Filmin Israrlı Takip Boyutuyla Analizi

Film, ısrarlı takibin romantik bir ilgi olmadığını, aksine güç ve kontrol sağlama girişimi olduğunu ve karşı tarafta korku, endişe, travma ve tehdit yarattığını gösteren en iyi örneklerden birisidir. Film, aynı zamanda kadınların kendi hayatlarını kurma ve kimliklerini kazanma ve toksik ilişkilerden kurtulma hakkını savunmaktadır. Laura'nın kurtuluş mücadelesi, izleyiciye ısrarlı takibe karşı direnç ve farkındalık geliştirme konusunda güçlü bir mesaj vermektedir.

Israrlı Takip Davranışlarını Romantize Eden Yaklaşım

Örnek 1: "Doğduğun Ev Kaderindir" Dizisi

Dizinin Adı: Doğduğun Ev Kaderindir (My Home My Destiny, 2019-2021)

*Dizinin Konusu: "*Doğduğun Ev Kaderindir" adlı dizi, ısrarlı takibi romantik bir perspektiften gösteren bir yapım niteliğindedir. Dizide Mehdi'nin Zeynep'e yönelik takıntılı, ısrarlı takip davranışlarının da gözlemlenmektedir. Mehdi'nin Zeynep'i sürekli olarak izlemesi, O'nun etrafında olma ve hayatına müdahale etme gibi davranışları, Mehdi'nin izleyicinin sempati duyduğu ana karakter olarak sunulması, ısrarlı takibin romantik bir şekilde sunulması açısından dikkat çekicidir. Dizide, Mehdi'nin Zeynep'i koruma isteği ve ona olan aşkı vurgulanarak çoğu kez normal, arzulanan ve doğal bir sevgili davranışı olarak izleyiciye sunulmaktadır.

Dizideki Israrlı Takip Unsurları

- *İlişkide Kontrol*: Mehdi karakteri, Zeynep'in hayatına fazla müdahale eden, O'nun seçimlerini sorgulayan ve üzerinde otorite kurmaya çalışan, diğer taraftan da eşi Zeynep ile hamile eski sevgilisini aynı evde yaşatan bir figürdür. Zeynep'in kıyafetleri, iş hayatı ve sosyal çevresi üzerinde sürekli bir baskı kurmaktadır. Onun hayatına dair kararları kendisinin vermesi gerektiğine inanmakta ve Zeynep'i "koruma" bahanesiyle kısıtlamaktadır, bu inanış izleyiciye de yansıtılmaktadır. Bu tür kontrol mekanizmaları, psikolojik manipülasyonun temel unsurlarındandır ve Mehdi'nin karakteri bu anlamda tehlikeli bir erkek profilidir.
- *Takip ve Manipülasyon*: Dizinin ilerleyen bölümlerinde Mehdi, Zeynep'in peşini bırakmamaya başlar. Onun nereye gittiğini takip eder, sosyal çevresine müdahale eder ve hayatına zorla dahil olmaya çalışır. Mehdi'nin, Zeynep'in işyerine gelip baskı kurması, peşini bırakmaması, klasik bir ısrarlı takip (stalking) örneği olarak değerlendirilebilmektedir. Aynı zamanda Zeynep'in duygularını manipüle ederek onu kendisine geri dönmeye ikna etmeye çalışmaktadır. Onun

acıma duygularını ve geçmiş bağlarını kullanarak geri dönmesini sağlamak istemesi, takıntılı ilişkilerde sıkça görülen bir manipülasyon stratejisi niteliğindedir.

- *Tehdit ve Tehlike Unsuru*: Mehdi, Zeynep'in kendisinden uzaklaşmasını kabullenemez ve öfke patlamaları yaşamaya başlar. Zeynep'e fiziksel zarar vermese de psikolojik baskı yaparak korkutucu olmaktadır. Mehdi'nin şiddet eğilimli ve kontrolcü davranışları, Zeynep'in güvenliğini tehdit eden bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Özellikle Mehdi'nin, Zeynep'in hayatına zorla girmeye çalışması, onu baskı altına alması ve duygusal manipülasyonla geri kazanmaya çalışması, ısrarlı takip mağdurlarının yaşadığı korku ve baskıyı gözler önüne seren unsurlardır.

Dizinin Israrlı Takip Boyutuyla Analizi:

"Doğduğun Ev Kaderindir" dizisi, aşk ile saplantı arasındaki sınırları bulanıklaştırarak ısrarlı takibi romantik bir çerçevede sunma riski taşımaktadır. Mehdi'nin Zeynep'e olan ilgisi, kontrol ve korkutmaya varmasına rağmen, karakter çoğunlukla romantik bir kahraman gibi gösterilmekte ve izleyicide empati uyandırmaktadır. Bu durum, özellikle genç izleyiciler açısından ısrarlı takibin tehlikelerini göz ardı etmeye yol açabilir. Dizinin ilerleyen bölümlerinde gelen eleştiriler doğrultusunda Mehdi'nin davranışlarının toksik yönleri daha açık vurgulanmış olsa da, romantik anlatı öğeleri izleyicilerde yanlış algılar yaratabilmektedir. Bu nedenle, yapımın medya okuryazarlığı perspektifinden değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Örnek 2: "You" Dizisi

Dizinin Adı: You (You, 2018-2025)

Dizinin Konusu: Dizi, Caroline Kepnes'in aynı adlı romanından uyarlanan bir psikolojik gerilim dizisidir. Dizi, Joe Goldberg isimli bir kitapçının, takıntılı bir aşık olarak hedef aldığı kadınların hayatlarını manipüle etmesini konu almaktadır. İlk sezonda Joe, Guinevere Beck adlı bir yazara âşık olur ve onun ilgisini kazanmak için her yolu dener. Ancak Joe'nun sevgisi, sağlıklı bir romantik ilişkiden çok, tehlikeli bir saplantıya dönüşür. Joe, Beck'in hayatına gizlice sızarak onu izler, sosyal medya hesaplarından hareketlerini takip eder ve onu 'koruma' bahanesiyle çevresindeki insanları manipüle eder. Dizinin ilerleyen sezonlarında Joe, yeni kurbanlar belirleyerek saplantılı davranışlarını sürdürür. Hikâye, Joe'nun romantik aşk adı altında gerçekleştirdiği tehlikeli takıntıları, manipülatif ilişkileri ve cinayetlere varan eylemlerini izleyiciye sunmaktadır.

Dizideki Israrlı Takip Unsurları

- *İlişkide Kontrol:* Joe Goldberg, romantik ilişkilerinde aşırı kontrolcü bir figür olarak öne çıkar. Partnerlerinin hayatına müdahale ederek onları yönlendirmeye çalışır. Beck ile ilişkisinde onun kimlerle görüşmesi gerektiğine, nasıl yaşaması gerektiğine dair kararlar verir ve bu kararları Beck'in 'iyiliği' için aldığını savunur. Joe, sevgisini bahane ederek Beck'in kişisel özgürlüğünü kısıtlar ve onu sürekli gözlemleyerek kontrol altında tutmaya çalışır. İlerleyen sezonlarda da Joe'nun bu kontrolcü eğilimleri devam eder. Partnerlerinin geçmişlerini, sırlarını ve hatta düşüncelerini analiz etmeye çalışarak onlara 'kusursuz bir hayat' sunmaya çalışır. Ancak bu, tamamen Joe'nun kendi çıkarlarına hizmet eden bir taktiktir.
- *Takip ve Manipülasyon:* Dizinin en belirgin temalarından biri, Joe'nun hedef aldığı kadınları gizlice takip etmesi ve hayatlarına bilinçli bir şekilde müdahale etmesidir. Joe, sosyal medya hesapları üzerinden potansiyel kurbanlarının günlük yaşamlarını analiz eder, alışkanlıklarını öğrenir ve onlara "tesadüfen" rastlamış gibi davranmaktadır. Joe'nun saplantısı sadece izlemekle sınırlı kalmaz; aynı zamanda karşısındaki kişiyi manipüle ederek kendi istediği şekilde davranmasını sağlar. Beck ile ilişkisinde ona güven vermek için rol yapar, rakiplerini saf dışı bırakmak için yalanlar söyler ve hatta cinayet işler. Manipülasyon süreci, Joe'nun kendi eylemlerini sürekli olarak haklı çıkarması ve kendisini bir kurtarıcı olarak görmesiyle daha da karmaşık bir hâl almaktadır.
- *Tehdit ve Tehlike Unsuru:* Joe'nun takıntılı sevgisi, sadece takip ve kontrolle sınırlı kalmaz; gerektiğinde şiddete ve cinayete başvurur. Beck'in etrafındaki insanları tehdit eder, engel olarak gördüğü kişileri öldürmekten çekinmez. Onun için aşk, tam anlamıyla bir "hayatta kalma mücadelesi"dir ve kendi mutluluğu için başkalarının yaşamlarını hiçe sayabilmektedir. Dizinin her sezonunda Joe, partnerlerinin farkında olmadığı bir tehdit unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Dışarıdan nazik ve romantik bir adam gibi görünse de, arka planda takıntılı ve ölümcül bir tehdit unsuru olmaya devam etmektedir.

Dizinin Israrlı Takip Teması Açısından Analizi

"You" dizisi, ısrarlı takip temasını merkezine alarak Joe Goldberg'i modern çağın en tehlikeli takipçilerinden biri olarak sunmaktadır. Dizi, Joe'nun eylemlerini ayrıntılı şekilde işleyerek takip ile romantik aşk arasındaki sınırın nasıl bulanıklaştığını göstermektedir. En tartışmalı noktalardan biri, Joe'nun iç sesleri ve geçmiş travmalarıyla izleyicide empati uyandırarak bir "romantik kahraman" gibi algılanabilmesidir. Bu durum, ısrarlı takibin tehlikelerini hafife alma riskini

barındırmaktadır. Öte yandan, dizi mağdurların yaşadığı korku, yalnızlaşma ve çaresizlik duygularını da etkili biçimde yansıtarak ısrarlı takibin psikolojik sonuçlarına ışık tutmaktadır. Ancak, ana karakterin sempatikleştirilmesi, izleyicide yanlış algılar oluşturabilecek bir risk yaratabilmektedir.

Sonuç

Israrlı takip olgusunun mağdurlar üzerinde çok boyutlu psikolojik ve sosyal etkiler yarattığı görülmektedir. Mağdurlar sıklıkla stres, kaygı, sürekli bir tehdit algısı, rahatsızlık duygusu, kâbuslar, yeme ve uyku düzeninde bozulmalar, depresif belirtiler, umutsuzluk ve intihar düşünceleri gibi ağır psikolojik sonuçlarla karşılaşmaktadır. Bunun yanında kolay irkilme, kendini suçlama, öz şüphe, yoğun korku, öfke, utanç ve kimi durumlarda paranoyaya varan tepkiler de ortaya çıkabilmektedir. Israrlı takip, mağdurun sosyal işlevselliğini de olumsuz etkilemekte; sosyal izolasyon, çevreye uyum sağlama güçlüğü ve duygusal gelişimde aksaklıklar gibi sonuçlara yol açmaktadır. Ayrıca bu durum, ilişkilerin yetersizlikler nedeniyle sona ermesine, iş yaşamında zaman kaybına, sürekli bir korku hâlinde yaşamaya ve mağdurun savunma amacıyla yanında koruyucu bir nesne taşıma eğilimine girmesine neden olabilmektedir.

Tüm bunlar mağdurun insanca ve endişe duymadan huzurla yaşama hakkını zedelediği gibi yaşam, sağlık ve vücut bütünlüğü hakkı gibi anayasal haklarını ihlal etmektedir.

Israrlı takip eylemlerinin ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmesi memnuniyet vericidir. Böylece aynı zamanda kadın cinayetleri açısından da ciddi bir tehlike oluşturan ve eril şiddetin önemli bir görünüş şekli olan ısrarlı takip olguları özel olarak düzenlenerek kadına şiddetle mücadele konusunda yeni bir normatif bir düzenleme gerçekleşmiş bulunmaktadır. Bu düzenleme önemli bir düzenleme olmakla birlikte, kadına şiddetle mücadele bakımından alanındaki ihtiyacı tamamen karşılar nitelikte değildir. Suçun eski sevgili veya eski nişanlı tarafından işlenmesi hâlinin de ağırlaştırıcı sebep olarak belirlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Kadın cinayetlerinin öncesinde karşılaşılan önemli bir tehdit niteliği de bulunan ısrarlı takip davranışları bir suç olmakla birlikte bu suçun önlenmesinde ceza hukuku kurumu kadar ısrarlı takip davranışlarının romantize edilmemesi, korkutucu ve hatta ölüme dahi götürebilecek yönlerinin görmezden gelinmemesi gerekliliği de önemlidir. Medyanın (film ve diziler gibi) toplumsal normlar ve algıları şekillendirme gücü yadsınamaz. Israrlı takip davranışlarının roman-

tik aşkın bir parçası olarak sunulması, izleyicinin bu davranışları romantikleştirip normalleştirmesine yol açabilecektir. Yanı sıra ısrarlı takipçi karakterlerinin kahramanlaştırılması, özellikle kadın karakterlerin zayıflığı ve korunması gereken varlıklar olarak sunulmasıyla ilişkilidir. Bu yolla adapte edilmek istenen toplumsal normlar, erkeklerin kadınları koruma sorumluluğunu taşıdıkları ve bunun kontrol yoluyla yapıldığı mesajını vererek toplumsal cinsiyet eşitliğini zedelemektedir.

Tüm bunlara ek olarak, çalışmada incelenen *You* (Sen) , *Doğduğun Ev Kaderindir* (My Home My Destiny) ve *Sleeping with the Enemy* (Yatağımdaki Düşman) yapımları üzerinden yapılan analizler, medya temsillerinin ısrarlı takip algısını şekillendirmedeki etkisini daha net bir şekilde ortaya koymaktadır. Örneğin, *You* dizisinde başrol karakterin romantik bir aşk uğruna mağdur üzerindeki ısrarlı takip davranışları, izleyiciye kısmen haklı veya kabul edilebilir bir tutum gibi sunulmaktadır. Benzer şekilde, *Doğduğun Ev Kaderindir* dizisinde kadının sürekli izlenmesi ve takip edilmesi dramatize edilerek olay örgüsüne gerilim unsuru katmakta, ancak ısrarlı takip davranışının mağdur üzerindeki psikolojik ve sosyal zararları yeterince vurgulanmamaktadır. *Sleeping with the Enemy* filminde ise takipçi karakterin eylemleri korkutucu olsa da, bazı sahnelerde takipçi üzerinden empati kurulması, izleyicinin davranışları romantikleştirmesine yol açabilecek bir anlatım örneği oluşturmaktadır.

Bu durum, çalışmanın teorik çerçevesinde vurgulanan, ısrarlı takibin toplumsal ve psikolojik boyutlarının algılanmasında medyanın oynadığı rolü doğrulamaktadır. Medya temsillerinde takipçi karakterlerin kahramanlaştırılması veya romantik motivasyonlarla eylemlerinin meşrulaştırılması, toplumsal cinsiyet normları ve kadınların korunma ihtiyacı konusundaki yanlış algıları güçlendirebilmektedir. Bu bağlamda, medya içeriklerinin ısrarlı takip davranışlarını ele alış biçimi, yalnızca izleyici algısını şekillendirmekle kalmayıp aynı zamanda mağdurların hukuki süreçlerde ciddiye alınmasını da etkileyebilmektedir.

Dolayısıyla, hem hukuki hem de toplumsal açıdan ısrarlı takiple mücadelede, medya temsillerinin daha sorumlu ve eleştirel bir biçimde kurgulanması, özellikle başrol karakterlerinin kahramanlaştırılmaması ve davranışların şiddet boyutunun açıkça görünür kılınması büyük önem taşımaktadır. Bu yaklaşım, izleyicilerin ve toplumun ısrarlı takip konusunda farkındalığını artırırken, mağdur kadınların desteklenmesi ve davranışların normalleştirilmesinin önlenmesi açısından da kritik bir rol oynamaktadır.

Bu bağlamda toplum üstündeki etkisi yadsınamaz nitelikte olan film ve dizi sektöründe romantikleştirilmiş ısrarlı takip sahneleri yerine, bu davranışları sergileyen aktörün kahramanlaştırılmaması önemli olacaktır. Israrlı takip mağduru kadınların hukuki destek alabilmesi açısından bu tür medya tasvirlerinin etkisi önemli olabilir, çünkü ısrarlı takip eylemlerinin romantikleştirilmesi mağdurların ciddiye alınmamasına neden olabilir. Film ve dizi sektöründe cinsiyete dayalı saldırganlığın tasvir edilme biçimi izleyicilerin aslında şiddet davranışı niteliğindeki ısrarlı takip davranışlarını algılama biçimlerini etkileyebileceğinden bu davranışları gösteren başrol oyuncularının kahramanlaştırılmaması önemli olacaktır.

Kaynakça

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf. Erişim Tarihi: 01.07.2025

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6284.pdf. Erişim Tarihi: 01.07.2025

Acquadro Maran, D., Varetto, A., Corona, I., & Tirassa, M. (2020). Characteristics of the stalking campaign: Consequences and coping strategies for men and women that report their victimization to police. PLOS ONE, 15(10), e0239703. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0239703

Akıncı, M. (2022). Israrlı takip suçu ve koruma tedbirleri. Ceza Hukuku Dergisi, 17(1), 211–214.

Almanya. (2007). Strafgesetzbuch – German Criminal Code. https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html Erişim Tarihi: 01.07.2025.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi. (2009). Opuz v. Turkey, Başvuru No. 33401/02. https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-92945. Erişim Tarihi: 01.07.2025.

Birleşik Krallık. (1997). Protection from Harassment Act 1997, s. 2A, 4A. https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1997/40/section/4A. Erişim Tarihi: 01.07.2025.

Can, N. (2021). Stalking By Partner In The Context of Violence Normalised Myths. In The 10th Anniversary Of The Istanbul Convention, Italian-Turkish Conference (pp. 147-172). https://www.torrossa.com/it/resources/an/5349799# Erişim Tarihi: 21.11.2025

Diehl, E. S. (1999). Stalking: A handbook for victims. Florida.

Doğan, R. (2014). Kadına yönelik şiddetin bir türü olarak ısrarlı takip (stalking) kavramı ve suçu. Ankara Barosu Dergisi, 2, 135–154.

Douglas, K. S., & Dutton, D. G. (2001). Assessing the link between stalking and domestic violence. Aggression and Violent Behavior, 6(6), 519–546. https://doi.org/10.1016/S1359-1789(00)00018-5

Dunn, J. L. (2005). "Victims" and "Survivors": Emerging vocabularies of motive for "battered women who stay." Sociological Inquiry, 75(1), 1–30.

Erbaş, R. (2024). Cinsel Suçlarda Onarıcı Adalet Yaklaşımından Faydalanmak Mümkün mü?. Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 10(1), 53-76, dipnot 6.

Fisher, B. S., Cullen, F. T., & Turner, M. G. (2000). The sexual victimization of college women (NCJ 182369). National Institute of Justice. https://www.ojp.gov/pdffiles1/ nij/182369.pdf

Fransa Ceza Kanunu (2011) Code pénal https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/ LEGIARTI000049312743. Erişim Tarihi: 01.07.2025.

Gürgezoğlu Yapar, E., Reva, Z., Akça, B., Olgaç, A., & Yiğitoğlu, Ö. (2023). Analysis of stalking as a risk factor for intimate partner femicide in Turkey. Journal of Awareness, 8(2), 159–167. https://doi.org/10.26809/joa.2016

Gürgezoğlu, E. (2010). Takip/izlemeye ilişkin algının incelenmesi ve mağdur olan/olmayanların kaygı düzeylerinin karşılaştırılması [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi]. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

IMDb. Doğduğun Ev Kaderindir [TV series]. https://www.imdb.com/title/tt11100380/?ref_= nv_sr_srsg_0_tt_1_nm_0_in_0_q_do%C4%9Fdu%C4%9Fun%20ev%20kaderindir. Erişim Tarihi: 01.07.2025.

IMDb. Sleeping With The Enemy [Film]. https://www.imdb.com/title/tt0102945/?ref_= fn_all_ttl_1. Erişim Tarihi: 01.07.2025.

IMDb. You [TV series]. https://www.imdb.com/title/tt35117891/?ref_=fn_all_ttl_3. Erişim Tarihi: 01.07.2025.

İspanya Ceza Kanunu. (2016). Spanish Criminal Code. https://www.mjusticia.gob.es/es/Area Tematica/DocumentacionPublicaciones/Documents/Criminal_Code_2016.pdf. Erişim Tarihi: 01.07.2025.

İtalya Ceza Kanunu. (2009). Italian Penal Code (Codice Penale). https://www.poliziadistato.it/statics/21/stalking.pdf. Erişim Tarihi: 01.07.2025.

Kamphuis, J. H., & Emmelkamp, P. M. G. (2001). Stalking—A contemporary challenge for forensic and clinical psychiatry. British Journal of Psychiatry, 179, 206–209. https://doi.org/10.1192/bjp.179.3.206

Karakuş Öztürk, H. (2016). Bir sosyal taciz türü olarak ısrarlı takip – Stalking – sinema filmleri üzerinden bir değerlendirme. Route Educational and Social Science Journal, 3(5), 142–161.

Kelly, L. (1988). Surviving Sexual Violence. Polity Press.

Koca, M., Üzülmez, İ. (2024) Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, 2024.

Kocasakal, Ü. (2015). Kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu. Ankara Barosu Dergisi, 2015(2). https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/398257.

Lamb, S. (1999). Constructing the victim: Popular images and lasting labels. In S. Lamb (Ed.), New Versions of Victims: Feminists Struggle with the Concept (pp. 108–138). NYU Press.

Lingg, R. A. (1993). Stopping stalkers: A critical examination of antistalking statutes. St. John's Law Review, 67(2), 347–381.

Lippman, J. R. (2018). I did it because I never stopped loving you: The effects of media portrayals of persistent pursuit on beliefs about stalking. Communication Research, 45(3), 394–421. https://doi.org/10.1177/0093650214565921.

Loseke, D. R. (2011). Lived realities and formula stories of "battered women." Journal of Contemporary Ethnography, 40(6), 631–655.

McGlynn, C., Westmarland, N., & Godden, N. (2011). Is restorative justice possible in cases of sexual violence. SASS Research Briefing, 5, 1-4.

Meloy, J. R., & Fisher, H. (2005). Some thoughts on the neurobiology of stalking. Journal of Forensic Sciences, 50(6), 1–9. https://doi.org/10.1520/JFS2004065

Meloy, J. R., & Saunders, R. (1998). The psychology of stalking: Clinical and forensic perspectives (pp. 26–27). Academic Press.

Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R., & Stuart, G. W. (1999). Study of stalkers. American Journal of Psychiatry, 156(8), 1244–1249. https://doi.org/10.1176/ajp.156.8.1244

Munk, T., Austin, R. (2023). Stalking in movies: Could you be a victim? In M. Mellins, R. Wheatley, & C. Flowers (Eds.), Young people, stalking awareness and domestic abuse (pp. 53–69). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-031-32379-9_4

Oxford Wordpower Dictionary. (1994). Oxford Wordpower Dictionary. Oxford University Press.

Öntan, Y. (2025) Israrlı Takip Suçu. Onikilevha Yayıncılık.

Özar, S. (2022). Israrlı takip suçu (TCK m. 123/A). Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 71(3), 1397–1430. https://doi.org/10.33626/auhfd.1183060.

Özbek, V.Ö., Doğan, K., Bacaksız, P., Tepe, İ., & Erdem, M. D. (2022). Türk ceza hukuku özel hükümler (15. baskı, s. 395). Seçkin Yayıncılık.

Özen, M., Köksal, A. (2019). Kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 68(2), 301–326. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/838442

Özgenç, İ. (2022). Türk ceza hukuku özel hükümler (18. baskı, s. 346). Seçkin Yayıncılık.

Polat, O., Gürgezoğlu Yapar, E., Reva, Z., Nalbantoğlu, G., Akça, B., & Yılmaz, R. (2021). Israrlı Takip/Stalking Raporu: Nisan 2021. İMDAT Derneği. https://www.imdat.org/media/raporlar/stalking_rapor.pdf. Erişim Tarihi: 01.07.2025. Redhouse. (2005).

Redhouse Türkçe/İngilizce Sözlük. Redhouse Yayınları.

Regehr, C. (2010). Stalking victims. In Victimology: Theories and applications (pp. 261–285). Pearson Education.

Schwabe, W. (2001). Stalking: The law and its evolution. Law & Psychology Review, 25, 45–68.

Şenses, Ö., & Karaaslan, İ. A. (2023). Toplumsal cinsiyet bağlamında siber takip üzerine yapılan bir araştırma. Türkiye Medya Akademisi Dergisi, 3(6), 185–215. https://doi.org/10.5281/zenodo.8378628

Sheridan, L., Davies, G. M., & Boon, J. C. W. (2001). Stalking: Perceptions and prevalence. Journal of Interpersonal Violence, 16(2), 151–167. https://doi.org/10.1177/ 088626001016002004

Sheridan, L., Gillett, R., Davies, G. M., Blaauw, E., & Patel, D. (2003). 'There's no smoke without fire': Are male ex-partners perceived as more 'entitled'to stalk than acquaintance or stranger stalkers?. British Journal of Psychology, 94(1), 87-98.

Spitzberg, B. H., & Cadiz, M. (2002). The media construction of stalking stereotypes. Journal of Criminal Justice and Popular Culture.

Tjaden, P., Thoennes, N. (2000). Full report of the prevalence, incidence and consequences of violence against women: Findings from the National Violence Against Women Survey (NCJ 183781). National Institute of Justice and Centers for Disease Control and Prevention. https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/183781.pdf

Türk Ceza Kanunu [2005]. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237& MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5. Erişim Tarihi: 01.07.2025.

Türkmen, A. (2010). Yeni bir olgu olarak ısrarlı takip ve taciz (stalking) ve bunun Türk Medeni Hukuku bakımından değerlendirilmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11, 1387–1434.

Uyumaz, A., Akdağ, İ. (2015). Türk özel hukukunda şiddet ve ısrarlı takip kavramı ile ısrarlı takip mağdurunun korunması. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 19(2), 45–94.

Ünver, Y. (2009). Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri. Ceza Hukuku Dergisi, 4(11), 101-127.

Walklate, S. (2017). Victimology: The Victim and the Criminal Justice Process. Routledge.

Yargıtay 14. Ceza Dairesi. (2018). 2015/6195 esas, 2018/2724 karar.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi. (2023). 2021/15311 esas, 2023/447 karar.

Yılmaz İmret, H. (2024). Kadına karşı şiddetin bir türü olarak ısrarlı takip suçu (TCK'nın 123/A maddesi). İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11(1), 1–24.